

EAPC - Gestió i control de subvencions i ajuts

Qui, com i quan es controlen les subvencions als partits polítics

13-10-2022

En l'[apunt del mes anterior](#) sobre les subvencions als partits polítics es va posar de manifest que aquestes subvencions estan excloses, d'acord amb l'article 4, de l'àmbit d'aplicació de la Llei 38/2003, de 17 de novembre, general de subvencions, per tant, el marc regulador d'aquestes subvencions és un marc específic en funció de la tipologia de subvencions que s'atorga a les formacions polítiques. Els partits polítics poden rebre tres tipus de subvencions: les subvencions per sufragar les despeses electorals en què incorren els partits polítics per presentar-se als processos electorals (d'ara endavant, subvencions electorals), la subvenció específica per a la seguretat dels partits polítics i les subvencions per al funcionament ordinari de les formacions polítiques.

En primer lloc, el marc regulador de les subvencions electorals per als processos electorals (europeus, estatals i locals) és la LOREG (Llei orgànica 5/1985, de 19 de juny, del règim electoral general). Per als processos electorals a les assemblees legislatives, s'aplica supletòriament la llei electoral de la comunitat autònoma. En el cas de Catalunya, com que no té llei electoral autonòmica, s'aplica directament la LOREG, juntament amb el decret de convocatòria, el decret de normes complementàries i el decret que regula les subvencions i el control de la comptabilitat electoral per a les eleccions al Parlament de Catalunya.

En segon lloc, la subvenció específica per a despeses de seguretat dels partits polítics té l'origen en la Llei orgànica 1/2003, de 10 de març, per a la garantia de la democràcia als ajuntaments i la seguretat dels regidors. Aquesta normativa va modificar determinades normes de l'ordenament jurídic per permetre fer realitat la decisió d'aïllar els terroristes, millorar la seguretat dels polítics i garantir la màxima eficàcia en l'ús dels recursos de què pot disposar el sistema polític. En concret, es va modificar l'article 3 de la Llei orgànica 8/2007, de 4 de juliol, sobre finançament dels partits polítics (LOFPP), i s'hi va introduir el paràgraf següent: "Igualment, es pot incloure en els pressupostos generals de l'Estat una assignació anual per sufragar les despeses de seguretat en què incorrin els partits polítics per mantenir la seva activitat política i institucional."

La subvenció específica per a despeses de seguretat es merita anualment i es concedeix mitjançant resolució d'atorgament del Ministeri d'Interior únicament a formacions que hagin obtingut representació al Congrés dels Diputats. La Direcció General de Política Interior del Ministeri de l'Interior transfereix mensualment les quantitats assignades a cada partit polític per a les despeses de seguretat en què incorrin els partits per desenvolupar la seva activitat política.

En tercer lloc, la subvenció ordinària de funcionament dels partits polítics es regula en la LOFPP. Aquesta subvenció s'atorga per cobrir les despeses ordinàries de les formacions polítiques: lloguers de seus, despeses del personal contractat, subministraments, despeses de publicitat i de representació, i despeses financeres.

Aquest marc regulador diferenciat entre els tipus de subvencions atorgades a les formacions polítiques té com a resultat que la normativa estableixi òrgans de control diferents en funció del tipus de subvenció.

En aquest apunt ens centrarem a clarificar quin és l'òrgan que controla cada tipologia de subvencions als partits polítics, l'evolució normativa durant els darrers anys i les seves implicacions en els òrgans de control autonòmics i estatal. També analitzarem el resultat dels darrers informes de control d'aquests òrgans sobre les subvencions rebudes pels partits polítics.

Amb relació a l'evolució normativa, l'any 2007 l'article 16.1 de la LOFPP establia "en exclusiva al Tribunal de Comptes el control de l'activitat economicofinancera dels partits polítics, sens perjudici de les competències atribuïdes als òrgans de fiscalització de les comunitats autònomes establerts en els estatuts respectius". A efectes pràctics, la normativa disposava que els òrgans de control extern autonòmics (OCEX) poguessin fiscalitzar (controlar), entre d'altres, les subvencions atorgades als partits polítics.

A Catalunya, l'any 2010 es va aprovar la Llei 18/2010, del 7 de juny, de la Sindicatura de Comptes de Catalunya (LSC), la qual entre altres articles inclou els següents:

Article 2. Funcions. La Sindicatura de Comptes té les funcions següents:

[...]

g) Fiscalitzar la comptabilitat dels processos electorals l'àmbit dels quals se circumscriu a Catalunya, i també la comptabilitat i l'activitat econòmica i financera dels partits polítics, les federacions i les agrupacions d'electors que participin en aquests processos, d'acord amb la normativa del finançament dels partits polítics.

Article 3. Àmbit subjectiu de la Sindicatura. Resten subjectes al control de la Sindicatura de Comptes:

[...]

Els partits amb representació parlamentària, les associacions i les fundacions vinculades orgànicament i sotmeses al protectorat de la Generalitat i les agrupacions d'electors.

De la lectura dels articles 2 i 3 de la LSC es desprèn, entre altres aspectes, que la Sindicatura incorpora la competència de controlar les subvencions de funcionament i de seguretat rebudes pels partits polítics amb representació al Parlament de Catalunya.

L'any 2015 es va aprovar la Llei orgànica 3/2015 i es va modificar l'article 16 de la LOFPP amb el redactat següent: "Correspon en exclusiva al Tribunal de Comptes el control de l'activitat economicofinancera dels partits polítics, sens perjudici de les competències relatives a la

fiscalització dels processos electorals autonòmics atribuïdes als òrgans del control extern de les comunitats autònomes establerts en els estatuts respectius."

L'apartat tres de l'article 16 de la LOFPP indica que aquest control s'ha d'estendre a la fiscalització de la legalitat dels recursos públics i privats dels partits polítics, així com a la regularitat comptable de l'activitat economicofinancera que efectuïn i a l'adequació d'aquesta activitat als principis de gestió financera que siguin exigibles d'acord amb la seva naturalesa.

Igualment, els articles primer i quart de la Llei orgànica 2/1982, de 12 de maig, del Tribunal de Comptes (LOTIC), recullen que correspon al Tribunal de Comptes la fiscalització de l'activitat economicofinancera de les fundacions i altres entitats vinculades o que en depenen. Per la seva banda, la disposició addicional setena de la LOFPP estableix que les aportacions que rebin aquelles entitats estaran sotmeses als mecanismes de fiscalització i control i al règim sancionador establerts, respectivament, als títols V i VI de la Llei, sens perjudici de les normes pròpies que els siguin aplicables. Aquestes entitats estan obligades a formular i aprovar els seus comptes anuals en els termes establerts per la legislació vigent, a fer-ne una auditoria i a enviar tota la documentació al Tribunal de Comptes. Aquest ha de dur a terme un control que s'estengui a la regularitat comptable de les aportacions que rebin i de les despeses derivades de programes i activitats finançades amb càrrec a subvencions públiques.

A més, d'acord amb el que disposa l'article 134.2 de la LOREG, el Tribunal de Comptes fiscalitza la regularitat de les comptabilitats electorals, sens perjudici de les competències atribuïdes als OCEX respecte dels processos electorals autonòmics, a què es feia referència més amunt.

D'altra banda, l'article 17 de la LOFPP atorga igualment al Tribunal de Comptes la competència per acordar la imposició de sancions als partits polítics que incorrin en alguna de les infraccions que s'hi tipifiquen, sempre que no constitueixin delictes, que s'han de tramitar conforme al procediment establert a l'article 18 de la LOFPP.

Sembla clar que la modificació de l'any 2015 de la LOFPP i de la LOTIC limita les funcions de control dels OCEX a la fiscalització de les subvencions electorals del seu àmbit territorial, per tant, aquests no tenen competències per controlar les subvencions ordinàries de funcionament ni la subvenció específica de seguretat dels partits polítics.

Podem concloure, d'una banda, que l'òrgan que controla les subvencions de funcionament i la subvenció específica de seguretat dels partits polítics és el Tribunal de Comptes. De l'altra, que la Sindicatura de Comptes de Catalunya controla les subvencions anuals que la Generalitat pugui establir, de conformitat amb el que disposa l'apartat d de l'article 2.1 de la LOFPP, per a despeses de funcionament dels partits polítics en l'àmbit de Catalunya. Aquest control té el seu fonament en la competència de la Sindicatura sobre l'àmbit subvencional de la Generalitat recollit en el capítol IX del Decret 3/2002, de 24 de desembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de finances públiques de Catalunya.

La Sindicatura també controla les subvencions electorals per sufragar les despeses electorals del procés electoral al Parlament de Catalunya, tal com estableix la LOFPP, la LOREG i la LSC.

Pel que respecta a les subvencions electorals a Catalunya, en els darrers deu anys s'han fet quatre processos electorals: 2012, 2015, 2017 i 2021. La Sindicatura va emetre un informe de fiscalització per a cada procés electoral. Les conclusions més significatives són les següents: set

partits polítics van obtenir representació parlamentària, per tant, van ser els beneficiaris de les subvencions electorals; l'import atorgat per l'Administració de la Generalitat per sufragar les despeses de la campanya electoral va ser de 7,1 MEUR (2021), 8,1 MEUR (2017), 7,6 MEUR (2015) i 8,5 MEUR (2012).

Amb relació al control de les subvencions de funcionament als partits polítics i de seguretat, el Tribunal de Comptes va aprovar l'any 2022 dos informes. L'informe de fiscalització núm. 1378 va controlar l'activitat dels partits polítics i les aportacions rebudes per fundacions i entitats vinculades als partits durant l'exercici 2016, i l'informe de fiscalització núm. 1468 correspon al control de l'activitat dels partits per a l'exercici 2017.

Les conclusions principals dels dos informes són: el nombre de partits polítics subjectes al control va ser de 25 i el percentatge de finançament públic (subvencions) representa el 72% dels ingressos, i la resta (28%) són aportacions privades. Si parlem de xifres, l'exercici 2017, l'import total de les subvencions de funcionament ordinari dels partits va ser de 170,67 MEUR, les subvencions atorgades per l'Estat per sufragar les despeses de seguretat van ser de 2,71 MEUR i les subvencions electorals van ser de 5,72 MEUR.

Com a conclusió final, amb les dades publicades i fiscalitzades pels òrgans de control, podem dir que per a l'exercici 2017 els partits polítics van rebre subvencions per un import de 187,2 MEUR. El control d'aquestes subvencions les efectua el Tribunal de Comptes (subvencions de funcionament i de seguretat) i la Sindicatura de Comptes de Catalunya controla les subvencions electorals i les subvencions atorgades per la Generalitat als partits polítics.

Òscar Segura San Juan

Auditor de la Sindicatura de Comptes